

STEPHEN R. COVEY

CELE 7 OBIȘNUINȚE
ALE FAMILIILOR
EXTRAORDINAR
DE EFICACE

*Cum să clădești o cultură familială
frumoasă într-o lume agitată*

Traducere din limba engleză de
Radu Filip

 ACT și Politon

2019

TE VEI AFLA PE O „PISTĂ GREȘITĂ” ÎN 90% DIN TIMP. ȘI CE DACĂ?

Famiiliile bune – chiar și cele extraordinare – se află pe o pistă greșită în 90% din timp! Secretul este că au un sentiment al destinației. Știu cum arată „pista”. Și continuă să revină la ea de fiecare dată.

Este ca zborul unui avion. Înainte ca avionul să decoleze, piloții au un plan de zbor. Ei știu exact unde merg și pornesc în conformitate cu planul. Dar în timpul zborului, vântul, ploaia, turbulențele, traficul aerian, eroarea umană și alți factori acționează asupra avionului. Îl deplasează câte puțin în

diferite direcții, așa că, în cea mai mare parte a timpului, avionul nici măcar nu se află pe ruta de zbor prestabilită! De-a lungul călătoriei există mici deviații de la planul de zbor.

Condițiile meteorologice sau traficul aerian neobișnuit de intens pot să determine chiar și deviații majore. Însă, dacă nu e vorba de ceva prea grav, avionul va sosi în cele din urmă la destinație.

Însă cum se întâmplă acest lucru? În timpul zborului, piloții primesc permanent feedback. Primesc informații de la instrumentele de analizare a mediului, de la turnurile de control, de la alte avioane – uneori chiar și de la stele. Pe baza acestui feedback, fac diverse ajustări, astfel încât să revină iar și iar la planul de zbor.

Speranța nu se află în deviații, ci în viziune, în plan și în abilitatea de a reveni la pistă.

Eu cred că zborul unui avion este metafora ideală pentru viața de familie. În ceea ce privește familiile noastre, nu contează dacă ne ratăm ținta și nici măcar dacă familiile noastre sunt un dezastru. Speranța se află în viziune, în plan și în curajul de a reveni întotdeauna.

Sean (fiul nostru):

În general, aș spune că familia noastră a avut la fel de multe certuri ca orice altă familie, când eram noi mici. Am avut și noi partea noastră de probleme. Dar sunt convins că ceea ce a întărit relațiile din noi în cadrul familiei a fost abilitatea de a reînnoi, de a cere iertare și de a o lua de la capăt.

Când plecam în excursie cu familia, de exemplu, tata avea o mulțime de planuri pentru noi, să ne trezim la cinci dimineața, să luăm micul dejun și să fim gata de drum până la opt. Problema este că, atunci când venea ziua cu pricina, toți dormeam până târziu și nimeni nu voia să dea o mână de ajutor. Tata își pierdea cumpătul. Când plecam în sfârșit, cam cu douăsprezece ore mai târziu față de programul stabilit, nimeni nu voia să vorbească cu tata, pentru că era foarte nervos.

Dar ceea ce-mi amintesc cel mai bine este că tata își cerea iertare. Întotdeauna. Și să-l vezi pe tata că-și cerea iertare, fiindcă și-a ieșit din fire, era un lucru care îndemna la modestie – mai ales atunci când știai în adâncul sufletului că tu erai unul dintre cei care îl provocaseră.

Când privesc în urmă, cred că ceea ce a schimbat lucrurile pentru familia noastră este că și mama, și tata reveneau mereu, continuau să încerce – chiar și atunci când noi pierdeam vremea, chiar și atunci când se părea că toate planurile

și metodele lor noi privitoare la ședințe de familie, la obiective de familie și la munci casnice nu aveau să funcționeze niciodată.

După cum vezi, familia noastră nu este o excepție. Eu nu sunt o excepție. Vreau să spun încă de la început că, oricare ar fi situația ta – chiar dacă ai multe dificultăți, probleme și decepții –, există o extraordinară speranță în drumul către propria destinație. Secretul este să ai o *destinație, un plan de zbor și o busolă*.

Metafora aceasta a avionului va fi folosită mereu pe parcursul cărții, pentru a transmite un sentiment de speranță și de entuziasm în jurul ideii de a construi o cultură familială frumoasă.

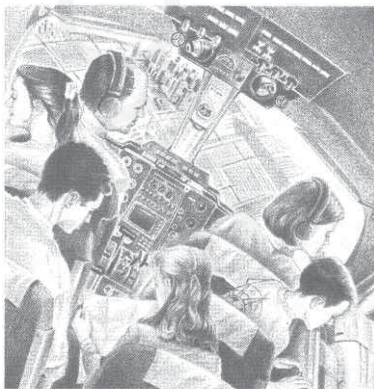
Secretul este să ai o *destinație, un plan de zbor și o busolă*.

Cele trei scopuri ale acestei cărți

Am scris cartea de față din dorința de a te ajuta să păstrezi acest sentiment al speranței în primul rând în mintea și în inima ta și să clădești acele trei lucruri care te vor sprijini pe tine și pe familia ta să rămâneți pe pistă: o destinație, un plan de zbor și o busolă.

1. O viziune clară asupra destinației. Înțeleg că ai pus mâna pe această carte având o situație de familie unică și nevoi unice. Poate că te lupți să-ți menții căsnicia sau să o reclădești. Sau poate că ai o căsnicie bună, dar vrei una extraordinară – una care să îți aducă satisfacții profunde și să fie plină de împliniri. Poate că ești un părinte singur și te simți copleșit de povara constantă a solicitărilor și de presiunile puse asupra ta. Poate că te confrunți cu un copil capricios sau cu un adolescent rebel, care a intrat sub influența unei bande, a drogurilor sau a altor elemente negative ale societății. Poate că încerci să unești două familii cărora „nici nu le pasă”.

Poate că vrei de la copiii tăi să-și îndeplinească sarcinile și să-și facă temele cu bucurie, fără să li se tot amintească. Sau simți că este dificil să încerci să îndeplinești roluri combinate (și aparent conflictuale) în viața de familie, cum ar fi acela de părinte, judecător, jurat, gardian și prieten. Sau oscilezi între strictețe și permisivitate, neștiind cum să aplici disciplina.

Poate că, pur și simplu, te lupți să o scoți la capăt. Poate că iei bani dintr-o parte ca să-i dai în alta. Poate că grijile economice te copleșesc și-ți consumă tot timpul și toate emoțiile, astfel încât abia dacă îți mai rămâne ceva pentru relații. Poate că ai două sau mai multe slujbe, astfel că tu și cei dragi treceți unii pe lângă alții ca niște corăbii în noapte. Ideea unei culturi familiale frumoase poate să pară foarte îndepărtată.

Poate că, în familia ta, sentimentele și atmosfera sunt controversate, poate că oamenii se ceartă, se bat, țipă, strigă, pretind, bombăne, se atacă, se iau în răs, învinovătesc, critică, pleacă, trântesc uși, ignoră, se retrag sau cine mai știe ce. Poate că puștii tăi mai mari nici măcar nu mai vin acasă, poate că nu pare să mai fi rămas vreun pic de afecțiune firească. Poate că, în căsnicia ta, sentimentele s-au stins ori sunt pe cale să se stingă sau poate că te simți secătuit și singur. Sau poate că te dai peste cap pentru a face ca totul să fie plăcut, însă nimic nu pare să fie mai bine. Ești epuizat și ai un sentiment de inutilitate, nu mai înțelegi „care-i rostul”.

Sau poate că ești un bunic căruia îi pasă foarte mult, dar nu știe cum să fie de ajutor fără să înrăutățească lucrurile. Poate că relația cu ginerele sau cu nora ta s-a stricat și nu a mai rămas decât politețea la suprafață și un război rece, înăuntru, care se aprinde din când în când și erupe. Poate că ești victima vreunui abuz de mulți ani – în drumul tău spre maturizare sau în căsnicie – și ești dornic și hotărât să întrerupi acest ciclu, dar nu pari să găsești niciun tipar și niciun exemplu pe care să-l urmezi, așa că revii mereu la aceleași tendințe și practici pe care le urăști. Sau poate că faci parte dintr-un cuplu care vrea cu disperare să aibă copii, dar nu se poate, și simțiți că tandrețea a început să dispară din căsnicia voastră.

S-ar putea chiar să resimți o combinație a multor factori stresanți de acest fel și să-ți fi pierdut orice speranță. Oricare ar fi situația ta, e deosebit de important să nu-ți compari familia cu nicio altă familie. Nicio persoană nu cunoaște întreaga realitate a situației tale și, până când nu îți vei da seama că o cunoaște, sfatul acesteia e inutil. La fel, nici tu nu cunoști vreodată întreaga realitate a unei alte familii sau a situației familiale a altcuiva. Tendința noastră obișnuită este să ne proiectăm situația personală asupra celorlalți și să încercăm să recomandăm ce ar bine pentru ei. Dar ceea ce vedem la suprafață nu e de obicei decât vârful aisbergului. Mulți oameni cred că alte familii sunt perfecte, în timp ce a lor se destramă. Și totuși, fiecare familie are greutatea ei și își poartă propria cruce.

Partea frumoasă a lucrurilor este că viziunea e mai importantă decât bagajul. Asta înseamnă că sentimentul a ceea ce poți să-ți imaginezi pentru

viitor – o situație mai bună, o existență mai bună – este mai puternic decât orice lucruri urâte care s-au acumulat în trecut sau decât orice situație cu care te confrunți în prezent.

Așa că mi-ar plăcea să-ți spun și ție în ce fel familiile de pretutindeni au creat un sentiment al viziunii și al valorilor împărtășite prin elaborarea unei „declarații de misiune a familiei”. Îți voi arăta cum poți să elaborezi o astfel de declarație de misiune și cum îți va uni și consolida familia. Declarația de misiune a familiei poate deveni „destinația” unică a familiei tale, iar valorile pe care le include vor reprezenta liniile ei directoare.

Această viziune a unei familii mai bune, mai eficace probabil că va începe cu tine. Dar pentru a o face să funcționeze, trebuie să se simtă implicați și alți membri ai familiei. Ei trebuie să ajute la crearea ei – sau cel puțin să o înțeleagă și să adere la ea. Iar motivul este simplu. Ai făcut vreodată un puzzle sau ai văzut pe cineva făcând unul? Cât de important este să ai în minte imaginea finală? Cât de important este ca toți cei care lucrează la el să aibă în minte aceeași imagine finală? Fără sentimentul unei viziunii comune, oamenii ar folosi criterii diferite pentru a lua decizii, iar rezultatul ar fi o confuzie totală.

Viziunea e
mai importantă
decât bagajul.

Idea este să creezi o viziune împărtășită de toți membrii familiei. Când destinația este clară, te poți întoarce neconținut la planul de zbor. De fapt, călătoria este, în realitate, o parte a destinației. Sunt legate inseparabil una de alta. Felul în care călătorești este la fel de important ca locul în care ajungi.

2. Un plan de zbor. Este vital să ai un plan de zbor bazat pe principiile care-ți vor permite să ajungi la destinație. Dă-mi voie să-ți relatez o povestire pentru a ilustra acest lucru.

Am un prieten drag care mi-a mărturisit la un moment dat profunda lui îngrijorare cu privire la fiul său, pe care îl descria ca fiind „rebel”, „enervant” și „ingrat”.

– Stephen, nu știu ce să mai fac, mi-a spus el. Am ajuns în punctul în care, dacă intru în cameră să mă uit la televizor cu fiul meu, el stinge televizorul și pleacă. Am încercat tot ce-am putut ca să ajung la o înțelegere cu el, dar situația mă depășește.

Pe vremea aceea, țineam o serie de cursuri universitare cu privire la cele 7 obișnuințe.

– De ce nu vii cu mine la curs chiar acum? i-am spus eu. Vom vorbi despre Obișnuința 5 – să cauți mai întâi să înțelegi și apoi să fii înțeles. Eu bănuiesc că e posibil ca fiul tău să se simtă neînțeles.

– Deja îl înțeleg, mi-a răspuns el. Și întrevăd problemele pe care o să le aibă dacă nu mă ascultă.

– Dă-mi voie să-ți sugerez să presupui că nu știi nimic despre fiul tău. Începe, pur și simplu, de la zero. Ascultă-l fără să faci vreo evaluare sau vreo judecată morală. Vino la curs și învață cum să faci asta și cum să ascuți din punctul fiului tău de vedere.

Și a venit. Crezând că a înțeles după un singur curs, s-a dus la fiul lui și i-a spus:

– Trebuie să te ascult. Probabil că nu te înțeleg și vreau să te înțeleg.

– Niciodată nu m-ai înțeles. Niciodată! i-a răspuns fiul său.

Și cu asta, a ieșit din cameră.

A doua zi, prietenul meu mi-a zis:

– Stephen, n-a funcționat. Am făcut un efort atât de mare și uite cum m-a tratat! Îmi venea să-i spun: „Idiotule! Nici acum nu înțelegi ce am făcut și ce încerc să fac?” Chiar nu știu dacă mai e vreo speranță.

– Ți-a testat sinceritatea, i-am spus eu. Și ce a aflat? A aflat că nu vrei cu adevărat să-l înțelegi. Tu vrei doar să devină mai bun.

– Păi așa ar trebui să facă, mucosul! a răspuns el. Se pricepe de minune să strice totul.

– Privește înăuntrul tău, la starea ta de spirit, i-am răspuns eu. Ești supărat, frustrat și îl judeci întruna. Crezi că poți să folosești o tehnică de ascultare superficială și să-l faci să se deschidă? Crezi că e posibil să vorbești cu el sau chiar numai să te uiți la el fără să transmiți cumva toate acele lucruri negative pe care le simți în sinea ta? Mai ai încă mult de lucru la nivel personal, în mintea și inima ta. Până la urmă o să înveți să-l iubești necondiționat, exact așa cum e el, în loc să-ți păstrezi iubirea pentru momentul când va deveni mai bun. Pe parcurs, vei învăța să ascuți punându-te în locul lui și, dacă trebuie, să-ți ceri iertare pentru prejudecățile și greșelile tale din trecut sau să faci orice e necesar.

Prietenul meu a înțeles mesajul. Și-a dat seama că încercase să aplice tehnica în mod superficial, dar nu știa ce anume i-ar conferi acesteia puterea de a o pune în aplicare cu sinceritate și consecvență, indiferent de rezultat.

Așa că s-a întors la curs pentru a învăța mai mult și a început să lucreze cu sentimentele și motivele sale. Curând a început să simtă că începe să aibă o nouă atitudine lăuntrică. Sentimentele față de fiul său au devenit mai calde, mai sensibile și mai deschise.

– Sunt pregătit, a spus el în cele din urmă. Voi încerca din nou.

– Îți va testa iarăși sinceritatea, i-am spus eu.

– E în regulă, Stephen, mi-a răspuns el. Am ajuns în punctul în care simt că nu m-ar deranja, chiar dacă s-ar putea să respingă orice deschidere din partea mea. Voi continua pentru că e cel mai corect lucru pe care l-aș putea face, iar el merită asta.

În seara aceea, s-a așezat lângă fiul lui și i-a spus:

– Știu că te simți de parcă n-aș fi încercat să te înțeleg, dar aș vrea să știi că încerc și voi continua să încerc.

Băiatul i-a răspuns din nou cu răceală:

– Nu m-ai înțeles niciodată.

S-a ridicat și a dat să iasă, dar când a ajuns la ușă, prietenul meu i-a zis:

– Înainte să pleci, vreau să-ți spun că îmi pare sincer rău pentru că aseară te-am făcut să te simți prost în fața prietenilor tăi.

Fiul lui s-a întors și i-a spus:

– Nici n-ai idee cât de prost m-ai făcut să mă simt!

Și ochii i s-au umplut de lacrimi.

– Stephen, mi-a povestit el mai târziu, toate îndrumările și toate încurajările pe care mi le-ai oferit nu se compară nici pe departe cu impactul pe care l-a avut asupra mea momentul acela în care l-am văzut pe fiul meu cu lacrimi în ochi. Habar nu aveam că-i păsa, că era atât de vulnerabil. Pentru prima oară, *chiar* voiam să-l ascult.

Și așa a făcut. Băiatul a început să se deschidă treptat. Au vorbit până la miezul nopții, iar când a venit soția lui și a spus: „E timpul pentru culcare”, băiatul a replicat repede: „Vrem să mai vorbim, nu-i așa, tată?”. Și au continuat să discute până în zori.

A doua zi, pe holul de la mine de la birou, prietenul meu mi-a mărturisit cu lacrimi în ochi:

– Stephen, mi-am regăsit fiul.

Așa cum a descoperit prietenul meu, există anumite principii fundamentale care guvernează toate interacțiunile dintre oameni și, pentru o viață de

familie de calitate, este absolut esențial să trăiești în armonie cu aceste principii sau legi naturale. În această situație, de exemplu, principiul pe care îl încălca prietenul meu era principiul de bază al respectului. Și fiul lui îl încălca. Dar alegerea tatălui de a trăi în armonie cu acest principiu – adică, să încerce să asculte cu adevărat și empatic, pentru a-și înțelege fiul – a schimbat spectaculos întreaga situație. Dacă schimbi un singur element din orice formulă chimică, totul se schimbă.

Există anumite principii fundamentale care guvernează toate interacțiunile dintre oameni și, pentru o viață de familie de calitate, este absolut esențial să trăiești în armonie cu aceste principii sau legi naturale.

Să aplici *principiul* respectului și să asculți cu adevărat și empatic o altă ființă umană se numără printre obișnuințele oamenilor extraordinar de eficace din toate categoriile sociale. Poți să-ți imaginezi un individ cu adevărat eficace care nu-i respectă și nu-i stimează pe ceilalți sau care nu ascultă și nu înțelege în profunzime? De fapt, acesta este felul în care poți spune dacă ai găsit un principiu care e cu adevărat *universal* (ceea ce înseamnă că se aplică oriunde), *atemporal* (ceea ce înseamnă că se aplică oricând) și *de la sine înțeles* (ceea ce înseamnă că a susține contrariul ar fi în mod evident o prostie, așa cum ar fi să susții că ai putea să construiești o relație puternică, pe termen lung, în absența respectului). Imaginează-ți numai cât de absurd ar fi să încerci să trăiești contrariul acestui lucru.

Cele 7 obișnuințe se bazează pe principii universale, atemporale și de la sine înțelese, care sunt la fel de adevărate în lumea relațiilor interumane cum este legea gravitației în lumea fizică. Aceste principii guvernează, în fond, toate aspectele vieții. Ele au constituit o parte a succesului indivizilor, familiilor, organizațiilor și civilizațiilor din cele mai vechi timpuri. Aceste obișnuințe nu sunt trucuri sau tehnici. Nu sunt remedii rapide. Nu sunt câteva practici sau liste cu lucruri „de făcut”. Sunt *obișnuințe* – tipare recunoscute de gândire și de realizare a lucrurilor – pe care le au în comun toate familiile de succes.

Încălcarea acestor principii garantează, practic, eșecul și în familie, și în alte situații interdependente. Așa cum observa Lev Tolstoi în romanul *Anna Kare-nina*: „Toate familiile fericite se aseamănă între ele; fiecare familie nefericită,

însă, este nefericită în felul ei”. Fie că vorbim despre o familie cu doi părinți sau cu un singur părinte, fie că sunt zece copii sau niciunul, fie că a existat un istoric de neglijare și abuz sau o moștenire de iubire și credință, adevărul e că familiile fericite au anumite caracteristici constante. Iar aceste caracteristici se regăsesc în cele 7 obișnuințe.

Unul dintre celelalte principii semnificative pe care le-a învățat prietenul meu în situația lui se referă la însăși natura schimbării: adevărul este că toate schimbările reale și de durată au loc *dinspre interior spre exterior*. Cu alte cuvinte, în loc să încerce să schimbe situația sau pe fiul său, el a început să acționeze asupra lui însuși. Și munca lui profundă cu sinele a fost cea care a dus într-un final la schimbare, atât în privința circumstanțelor cât și a fiului său.

Această abordare dinspre interior spre exterior se află în centrul celor 7 obișnuințe. Dacă aplici consecvent principiile regăsite în aceste obișnuințe, poți provoca schimbări pozitive în orice relație sau situație. Poți deveni un *agent al schimbării*. În plus, concentrarea asupra principiilor va avea un efect mult mai mare asupra comportamentului decât concentrarea exclusivă asupra comportamentului. Și asta deoarece principiile sunt cunoscute deja la nivel intuitiv sau sunt profund înrădăcinate în oameni, iar faptul că ei vor căuta să le înțeleagă îi va ajuta să-și perceapă în mai mare măsură propria natură și propriile posibilități și le va elibera potențialul.

Unul dintre motivele pentru care această abordare dinspre interior spre exterior este atât de importantă astăzi este acela că vremurile s-au schimbat în mod spectaculos. În trecut, era mai ușor să crești cu succes o familie printr-o abordare „dinspre exterior spre interior”, deoarece societatea era un aliat, o resursă. Oamenii erau înconjurați de modele, exemple, sprijinul mass-mediei, de legi și sisteme de sprijin menite să vină în ajutorul familiilor și să susțină căsniciile, ducând la crearea unor familii puternice. Chiar și atunci când erau probleme în cadrul familiei, exista această armătură puternică a ideii de căsnicie și viață de familie reușită. Datorită acestui lucru, puteai, în esență, să-ți crești familia „dinspre exterior spre interior”. Succesul însemna, mult mai mult decât astăzi, „să te lași purtat de val”.

Dar curentul s-a schimbat – dramatic. *Iar astăzi, „să te lași purtat de val” este fatal pentru familie!*

Chiar dacă putem fi încurajați cu multe eforturi să ne întoarcem la „valorile familiale”, realitatea este că, în ultimii treizeci de ani, tendințele generale ale societății s-au deplasat, practic, de la cele pro-familie la cele

* Traducere în limba română de M. Sevastos, Ștefana Velisar Teodoreanu și R. Donici, Editura Univers, București, 1980, p. 5 (n.tr.)

anti-familie. Încercăm să navigăm prin ceea ce a devenit un mediu turbulent, neprietenos cu familia, în care există rafale puternice ce pot arunca cu ușurință multe familii în afara pistei.

La o conferință recentă cu privire la familie, un guvernator a împărtășit următoarea experiență edificatoare:

Curentul s-a schimbat dramatic. Iar astăzi, „să te lași purtat de val” este fatal pentru familie!

Am avut de curând o conversație cu un om pe care-l consider un tată foarte bun. El mi-a relatat această întâmplare:

Fiul lui de șapte ani părea să fie preocupat de ceva în ultima vreme și i-a spus: „Tată, pur și simplu nu mă pot opri să nu mă gândesc la asta”. Iar tatăl a presupus că era vreun coșmar sau vreun film de groază pe care-l văzuse.

Însă după multă muncă de convingere și îndemnuri liniștitoare, copilul i-a spus despre pornografia oribilă, deșănțată la care fusese expus. „Unde ai văzut asta?”, l-a întrebat tatăl. Băiatul i-a dezvăluit numele unui vecin de nouă ani, un vecin de încredere. Văzuse acele lucruri pe calculatorul lui. „De câte ori ai văzut?”, l-a întrebat tatăl. „De multe ori”, a venit răspunsul.

Ei bine, tatăl s-a dus la părinții băiatului de nouă ani. Aceștia au fost șocați. Consternați. Li se făcea rău la gândul că mintea acestor doi băieți fusese viciată la vârste atât de fragede. Părinții băiatului de nouă ani l-au luat la întrebări. El a izbucnit în lacrimi. „Știi că e greșit, dar am continuat să mă uit”, a spus.

A existat, desigur, îngrijorarea că ar fi putut fi implicat și un adult. Dar nu fusese. Puștiul de nouă ani primise indicațiile de la un băiat de clasa a șasea, care îi dăduse adresa de Internet la școală și îi spusese: „Uită-te la chestia asta. E super tare”. Și s-a răspândit ca o molimă prin tot cartierul.

Tatăl mi-a spus că își încurajaseră copiii – așa cum au simțit că ar trebui – să învețe să utilizeze calculatorul. Iar băiatul de nouă ani era chiar priceput. Dar țineau calculatorul la parter, în spatele unei uși închise. Fără să știe, transformaseră camera într-un porn shop.²

Cum s-a putut întâmpla acest lucru? Cum e posibil să trăim într-o societate în care tehnologia face din copii – care nu au nici înțelepciunea, nici experiența, nici judecata necesară pentru astfel de chestiuni – victimele unei asemenea otrăviri mentale bolnave, care dă o dependență profundă, cum este pornografia?

În ultimii treizeci de ani, situația familiilor s-a schimbat puternic și dramatic. Gândește-te la următoarele aspecte:

- Rata nașterii copiilor ilegitali a crescut cu mai bine de 400%.³
- Procentul familiilor monoparentale este mai mult decât triplu.⁴
- Rata divorțurilor este mai mult decât dublă.⁵ Mulți prezic că aproximativ jumătate dintre toate căsătoriile noi se vor încheia cu divorț.
- Sinuciderea în rândul adolescenților a crescut cu aproape 300%.⁶
- Punctajele SAT (Scholastic Aptitude Test)* la nivelul tuturor elevilor au scăzut cu 73 de puncte.⁷
- Problema principală de sănătate pentru femeile din America zilei de astăzi este violența domestică. În fiecare an, patru milioane de femei sunt bătute de partenerii lor.⁸
- Un sfert dintre adolescenți contractează o boală cu transmitere sexuală înainte de a absolvi liceul.⁹

Din 1940, principalele probleme de disciplină din școlile publice s-au schimbat, ajungând de la mestecatul gumei și alergatul pe holuri la sarcina în rândul adolescentelor, viol și ultraj.¹⁰

PRINCIPALELE PROBLEME DE DISCIPLINĂ CONFORM PROFESORILOR DIN ȘCOLILE PUBLICE

1940	1990
Vorbit neîntrebat	Abuz de droguri
Mestecat gumă	Abuz de alcool
Gălăgie	Sarcină
Alergat pe holuri	Sinucidere
Intrat în față la coadă	Viol
Încălcări ale codului vestimentar	Furt
Aruncatul gunoaielor pe jos	Ultraj

* Test pe care trebuie să îl susțină oricine dorește să studieze într-o facultate americană și nu numai, pentru multe universități din Europa fiind un avantaj în dosarul de candidatură. (n.tr.)

În mijlocul acestor schimbări, procentul familiilor cu un părinte care stă acasă cu copiii pe timpul zilei a scăzut de la 66,7% la 16,9%¹¹. Iar un copil obișnuit petrece șapte ore pe zi uitându-se la televizor – și cinci minute pe zi împreună cu tatăl!¹²

De ce declarații de misiune? De ce momente speciale în familie? De ce experiențe care să întărească legăturile individuale? Pentru că fără noi tipare sau structuri de bază bine stabilite, familiile vor fi deviate de la cursul lor firesc.

Marele istoric Arnold Toynbee a spus că am putea rezuma întreaga istorie într-o singură idee simplă: nimic nu eșuează ca succesul. Cu alte cuvinte, succesul vine atunci când răspunsul este egal cu provocarea; dar atunci când provocarea se schimbă, vechiul răspuns nu mai funcționează.

Provocarea s-a schimbat, așa că trebuie să elaborăm un răspuns care să fie pe măsura provocării. Dorința de a crea o familie puternică nu mai este suficientă. Nici măcar ideile bune nu mai sunt suficiente. Avem nevoie de un nou mod de gândire și de un nou set de abilități. Provocarea a făcut un salt de proporții și dacă vrem să răspundem eficient, și noi trebuie să procedăm la fel.

Paradigma celor 7 obișnuințe reprezintă un astfel de mod de gândire și un astfel de set de abilități. Pe parcursul cărții îți voi arăta cum folosesc multe familii – chiar și în mijlocul celor mai turbulente medii – principiile din cadrul reprezentat de cele 7 obișnuințe, ca să ajungă pe drumul cel bun și să rămână pe el.

Mai exact, te voi încuraja să rezervi un „timp” special, „pentru familie”, în fiecare săptămână, pe care, în afara urgențelor și a unor lucruri neașteptate, să nu-l încalci niciodată. Acest timp dedicat familiei va fi un timp în care să faceți planuri, să comunicați, să vă transmiteți valorile și să vă distrați împreună. Va fi un factor puternic care să te ajute pe tine și familia ta să mențineți cursul. Îți voi sugera, de asemenea, să ai momente periodice de întărire a legăturilor individuale cu fiecare membru al familiei – momente în care agenda să fie scrisă de obicei de către celălalt. Dacă faci aceste două lucruri, aproape că pot să-ți garantez o creștere spectaculoasă a calității vieții tale de familie.

Dar de ce declarații de misiune? De ce momente speciale în familie? De ce experiențe care să întărească legăturile individuale? Pentru simplul fapt că lumea s-a schimbat profund, iar viteza schimbării se schimbă și ea,

crește. Fără noi tipare sau structuri de bază bine stabilite, familiile vor devia de la cursul lor firesc.

Așa cum spunea cândva Alfred North Whitehead: „Obișnuința folosirii active a principiilor bine înțelese constituie averea finală a înțelepciunii.”¹³ Nu trebuie să deprinzi o sută de practici noi. Nu trebuie să cauți mereu tehnici mai noi, mai bune. Nu ai nevoie decât de un cadru de bază al principiilor fundamentale, pe care să poți să-l aplici în orice situație.

Cele 7 obișnuințe creează un astfel de cadru. Cea mai mare putere a celor 7 obișnuințe nu constă însă în obișnuințele individuale, ci în toate obișnuințele luate laolaltă și în relația dintre ele. Cu ajutorul acestui cadru, poți să diagnostichezi sau să-ți dai seama de ceea ce se întâmplă în orice situație de familie care poate fi imaginată. Și poți să îți dai seama care sunt primii pași pentru a o remedia sau îmbunătăți. Milioane de oameni care au înțeles materialul inițial cu privire la cele 7 obișnuințe pot să depună mărturie în acest sens. Nu e vorba de faptul că obișnuințele îți vor spune ce să faci, ci îți vor oferi un mod de a gândi și de a fi, astfel încât vei ajunge să știi ce să faci – și când să faci. Pentru a ști *cum* să faci este nevoie de abilități, iar acestea presupun exercițiu.

Așa cum spunea o familie: „Uneori, ni s-a părut greu să trăim după aceste principii. *Dar este mult, mult mai greu să n-o facem!*” Fiecare acțiune are o consecință, iar acțiunile care nu se bazează pe principii vor avea consecințe nefericite.

Așa că al doilea scop pentru care am scris această carte este să-ți arăt că, indiferent de situație, cadrul celor 7 obișnuințe poate fi un instrument extraordinar de util pentru a te ajuta să-ți diagnostichezi situația și să crezi o schimbare pozitivă, dinspre interior spre exterior.

3. O busolă. Cadrul celor 7 obișnuințe afirmă cu tărie că tu ești forța creatoare a propriei tale vieți și că, prin exemplul și capacitatea ta de conducere, poți deveni o forță creatoare – un agent al schimbării – în viața familiei tale. Prin urmare, cel de-al treilea scop al acestei cărți este acela de a te ajuta să recunoști și să-ți dezvolți patru înzestrări unice pe care le ai și care îți vor permite să devii un agent al schimbării în familia ta. Aceste înzestrări devin o busolă și un sistem de ghidare intern care îți vor ajuta familia să mențină cursul pe măsură ce înaintezi către destinația ta. Ele îți vor permite să recunoști și să-ți aliniezi viața la principiile universale – chiar și în mijlocul unei atmosfere sociale tulburi – și îți vor da puterea să identifici și să întreprinzi

orice acțiune care se dovedește a fi cea mai potrivită și mai eficace pentru situația ta.

Și nu ești de acord că orice contribuție pe care o are această carte pentru tine și pentru familia ta ar fi mult mai mare dacă te-ar face să gândești independent de mine – și de orice alt autor, consilier sau așa-zis sfătuitor – și ți-ar oferi puterea de a-ți da singur seama cum stau lucrurile, apelând la resursele altora doar dacă simți că e cazul?

Dincolo de tehnicile și practicile care este posibil să fi funcționat în alte situații, ai nevoie de o abordare menită să-ți permită, și chiar să te împuternicească, să aplici principiile la situația ta.

Din nou, nimeni nu cunoaște situația ta familială așa cum o cunoști tu. *Tu* ești cel din carlingă. *Tu* ești cel care trebuie să facă față turbulențelor, vremii, forțelor care vă vor abate de pe pistă, pe tine și familia ta. *Tu* ești cel capabil să înțeleagă ce trebuie să se întâmple în familia ta și să concretizeze acest lucru.

Dincolo de tehnicile și practicile care este posibil să fi funcționat în alte situații, ai nevoie de o abordare menită să-ți permită, și chiar să te împuternicească, să aplici principiile la situația ta.

Există o vorbă în Orientul Îndepărtat: „Dă-i omului un pește și l-ai hrănit pentru o zi; învață-l să pescuiască și-l hrănești pentru toată viața”. Cartea aceasta nu-și propune să-ți ofere un pește. Deși există zeci de ilustrații și exemple de la tot felul de oameni, din tot felul de medii, care arată cum au aplicat ei cele 7 obișnuințe, în circumstanțele lor, ideea centrală a volumului este să te învețe să pescuiești. Acest lucru va fi făcut prin prezentarea

unui set de principii secvențiale care te vor ajuta să-ți dezvolți propria capacitate de a-ți optimiza situația unică. Așa că privește dincolo de povestiri în sine. Caută principiile. E posibil ca povestirile să nu se aplice situației tale, dar *pot să-ți garantez că principiile și cadrul se vor aplica.*

Finalul în minte: o frumoasă cultură familială

Cartea se referă la cele 7 obișnuințe ale familiilor *extraordinar de eficace*. Așadar, ce înseamnă „eficacitatea” în familie? Eu consider că poate fi definită în patru cuvinte: o frumoasă cultură familială.

Atunci când spun *cultură*, mă refer la spiritul familiei – sentimentele, „fiorul”, chimia, climatul sau atmosfera din casă. Este caracterul familiei – profunzimea, calitatea și maturitatea relațiilor. Este modul în care membrii familiei se raportează unul la celălalt și ceea ce simt unul pentru celălalt. Este spiritul sau sentimentul care se dezvoltă din tiparele colective de comportament ce caracterizează interacțiunile din familie. Și aceste lucruri, la fel ca vârful unui aisberg, ies la suprafață din masa nevăzută de credințe și valori aflate dedesubt.

Atunci când vorbesc despre o *frumoasă* cultură familială, îmi dau seama că termenul „frumoasă” ar putea să însemne cu totul altceva pentru alți oameni. Dar eu îl folosesc pentru a descrie o cultură a preocupării și grijii pentru celălalt, în care membrii familiei se bucură profund, sincer și autentic să fie împreună, în care au un sentiment al credințelor și valorilor comune, în care acționează și interacționează în moduri care funcționează realmente, bazate pe principiile ce guvernează toate aspectele vieții. Vorbesc despre o cultură care s-a deplasat dinspre individualism („eu”) spre pluralism („noi”)*.

*F*amilia în sine este o experiență de tip pluralist („noi”), o mentalitate de tip pluralist („noi”).

Familia în sine este o experiență de tip pluralist („noi”), o mentalitate de tip pluralist („noi”). Și, desigur, deplasarea dinspre individualism („eu”) spre pluralism („noi”) – de la independență la interdependență – probabil că reprezintă unul dintre cele mai provocatoare și mai dificile aspecte ale vieții de familie. Dar la fel ca „drumul mai puțin umblat” din poezia lui Robert Frost¹⁴, este drumul care schimbă totul. În ciuda priorității pe care, în mod clar, cultura americană o acordă libertății individuale, recompensei imediate, eficienței și controlului, nu există efectiv un drum mai plin de atât de multă bucurie și satisfacție decât drumul unei vieți de familie bogate, interdependente.

Atunci când fericirea ta vine în primul rând de la fericirea celorlalți, știi că trebuie să te deplasezi dinspre individualism („eu”) spre pluralism („noi”). Și toate procesele de rezolvare a problemelor și de exploatare a oportunităților se schimbă. Dar până când familia nu devine cu adevărat o prioritate, această deplasare de obicei nu are loc. Adesea, căsnicia nu devine nimic altceva decât un parteneriat între două persoane singure căsătorite, care

* Pentru un chestionar gratuit de autoevaluare care să te ajute să apreciezi actuala ta cultură familială, sună la 1-800-372-6839 sau vizitează site-ul www.franklincovey.com.

locuiesc împreună, pentru că deplasarea de la independență la interdependență nu are loc niciodată.

O frumoasă cultură familială este o cultură de tip pluralist („noi”). Ea reflectă acea deplasare. Este tipul de cultură care permite familiei să lucreze împreună pentru a alege și a se îndrepta „împreună” spre o destinație și să aducă o contribuție, să provoace o schimbare – în societate, în general, și poate pentru alte familii, în particular. Îți permite, de asemenea, să faci față puternicelor forțe care te vor scoate de pe pistă – inclusiv atmosferei turbulente din afara avionului (cultura în care trăim și aspecte asupra cărora nu avem niciun control, precum dificultățile economice sau îmbolnăvirea subită) și atmosferei sociale turbulente din carlingă (disputele, lipsa de comunicare și tendința de a critica, de a reproșa, de a compara și de a concura).

Implică-ți familia chiar acum

Înainte de a trece efectiv la cele 7 obișnuințe, mi-ar plăcea să mărturisesc faptul că reacția la prima ediție a cărții despre cele 7 obișnuințe și la exprimarea dorinței de a aplica acest material în cazul familiei a fost copleșitoare. Pe baza acelei reacții, am inclus câteva dintre povestirile de familie care „au funcționat cu adevărat” și care erau incluse în volumul inițial al celor 7 obișnuințe.

Însă cele mai multe povestiri sunt noi – multe au fost, de fapt, relatate de oamenii care aplică aceste principii în propriile lor familii*. Îți recomand să citești povestirile în ideea de a extrage din ele principiile fundamentale implicate, precum și opiniile pentru posibile aplicări – fie ele noi și diferite – în propria ta familie.

Aș vrea, de asemenea, să-ți recomand ca, pe cât posibil, să iei măsuri imediate pentru a-ți implica familia chiar de la început. Pot să-ți garantez că învățarea va fi mai profundă, legăturile mai puternice, iar înțelegerea și bucuria mai mari, dacă le puteți descoperi și împărtăși împreună. De asemenea, lucrând laolaltă, nu o vei lua înaintea partenerului sau a unuia dintre copiii tăi ajunși la vârsta adolescenței, care s-ar putea simți amenințați de noile tale cunoștințe sau de dorința ta de a face o schimbare. Știu foarte multe persoane care s-au apucat de citit cărți de dezvoltare personală cu privire la familie și au început să-și judece partenerii – atât de grav, încât un an mai târziu s-au trezit „pe bună dreptate” divorțați.

---

*Numele au fost schimbate, pentru a proteja intimitatea celor care și-au împărtășit experiențele cu atât de multă generozitate. (n.aut.)